

ODBORNÉ STANOVISKO HLAVNEJ KONTROLÓRKY K NÁVRHU ZÁVEREČNÉHO ÚČTU MESTA BREZNA ZA ROK 2023

V zmysle § 18f ods. 1 písmeno c) zákona č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám odborné stanovisko k návrhu záverečného účtu mesta Brezna za rok 2023.

Odborné stanovisko k návrhu záverečného účtu mesta Brezna za rok 2023 som spracovala na základe zverejneného návrhu záverečného účtu mesta Brezna za rok 2023 (ďalej len „návrh záverečného účtu“).

A. VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA ODBORNÉHO STANOVISKA K NÁVRHU ZÁVEREČNÉHO ÚČTU

Návrh záverečného účtu je spracovaný v súlade so zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“).

Návrh záverečného účtu je predložený na rokovanie mestského zastupiteľstva v zákonom stanovenej lehote do 30. júna rozpočtového roka.

Návrh záverečného účtu bol verejne prístupný na úradnej tabuli mesta, na elektronickej úradnej tabuli a na webovom sídle mesta v zákonom stanovenej lehote v súlade s § 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. V súlade s platnou právnou úpravou bolo vykonané pripomienkové konanie k návrhu záverečného účtu. Návrh záverečného účtu bol upravený na základe mojich pripomienok v kapitole – I. Výsledok hospodárenia.

Mesto si splnilo povinnosť podľa § 16 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a dalo si overiť účtovnú závierku audítorom podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (§ 9 ods. 4). Výrok audítora je súčasťou návrhu záverečného účtu.

Predložený návrh záverečného účtu obsahuje relevantné náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy:

- a) údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 ods. 3 v súlade s rozpočtovou klasifikáciou,
- b) bilanciu aktív a pasív,
- c) prehľad o stave a vývoji dlhu,
- d) údaje o hospodárení príspevkových organizácií,
- e) hodnotenie plnenia programov rozpočtu mesta.

Prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v členení podľa jednotlivých príjemcov je súčasťou časti B návrhu záverečného účtu pod názvom „Finančné usporiadanie vzťahov“.

Údaje o plnení rozpočtu sú spracované podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová, organizačná a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie, ktorá je záväzná pri zostavovaní, sledovaní a vyhodnocovaní rozpočtov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.

B. ZOSTAVENIE ZÁVEREČNÉHO ÚČTU

Mesto pri zostavení návrhu záverečného účtu postupovalo podľa § 16 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a po skončení rozpočtového roka údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do záverečného účtu.

1. ROZPOČTOVÉ HOSPODÁRENIE

Viacročný programový rozpočet mesta Brezno na roky 2022 – 2024 (ďalej len „rozpočet“) bol schválený uznesením mestského zastupiteľstva č. 166/2022 zo dňa 14.12.2022.

Mesto zostavilo rozpočet podľa § 10 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Rozpočet bol zostavený a schválený ako vyrovnaný. Bežný rozpočet bol schválený ako vyrovnaný a kapitálový rozpočet ako schodkový, pričom mesto plánovalo vykryť schodok kapitálového rozpočtu úverom zo ŠFRB a úverom z Environmentálneho fondu.

Zmeny rozpočtu sa v roku 2023 vykonávali v súlade s uznesením mestského zastupiteľstva č. 168/2016 zo 15.11.2016, na základe ktorého o zmenách rozpočtu za stanovených podmienok rozhoduje primátor mesta.

Mestské zastupiteľstvo prerokovalo a schválilo 6 zmien rozpočtu:

- prvá zmena schválená dňa 5. apríla 2023 uznesením č. 77/2023
- druhá zmena schválená dňa 18. apríla 2023 uznesením č. 91/2023
- tretia zmena schválená dňa 17. mája 2023 uznesením č. 114/2023
- štvrtá zmena schválená dňa 21. júna 2023 uznesením č. 144/2023
- piata zmena schválená dňa 23. augusta 2023 uznesením č. 165/2023
- šiesta zmena schválená dňa 25. októbra 2023 uznesením č. 221/2023

V roku 2023 boli vykonané zmeny rozpočtu rozpočtovými opatreniami v celkovom počte 420, o všetkých bolo písomne informované mestské zastupiteľstvo.

Hospodárenie mesta v roku 2023 dokumentuje nasledovná tabuľka:

	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	19 181 857	22 612 485	22 611 166,25
Bežné výdavky	19 181 857	21 942 074	21 490 126,35
Prebytok bežného rozpočtu	0	670 411	1 121 039,90
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	15 758 526	9 890 005	9 436 994,71
Kapitálové výdavky	23 957 487	20 601 292	15 302 247,78
Schodok kapitálového rozpočtu	-8 198 961	-10 711 287	-5 865 253,07
ROZPOČET			
Príjmy	34 940 383	32 502 490	32 048 160,96
Výdavky	43 139 344	42 543 366	36 792 374,13
SCHODOK ROZPOČTU	- 8 198 961	-10 040 876	-4 744 213,17
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	10 122 773	12 542 363	7 586 254,46
Výdavkové finančné operácie	1 923 812	1 983 101	1 983 099,43
Rozdiel vo finančných operáciách	8 9198 961	10 559 262	5 603 155,03

(údaje sú uvedené v €)

Z porovnania hospodárenia mesta je možné vyvodit' niekoľko skutočností, ktoré sú dôležité pre nastavenie finančného manažmentu mesta v nasledujúcom období:

- bol zaznamenaný výraznejší rast bežných príjmov ako bolo rozpočtované, v dôsledku čoho sa zvýšilo aj čerpanie bežných výdavkov,
- čerpanie bežných výdavkov oproti minulému obdobiu bolo vyššie, pozitívne je, že čerpanie bežných výdavkov nebolo nastavené na rast bežných príjmov a tak mesto dosiahlo prebytok bežného rozpočtu,
- schválený rozpočet kapitálových príjmov a kapitálových výdavkov sa nepodarilo naplniť a preto opätovne odporúčam zvážiť zmenu prístupu k ich rozpočtovaniu aj vzhľadom k programovému rozpočtovaniu.

Hospodárenie mesta je možné porovnať s uplynulým obdobím:

2022	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	17 587 741	20 014 220	20 014 224,73
Bežné výdavky	17 258 349	18 516 975	18 359 180,54
Prebytok bežného rozpočtu	329 392	1 497 245	1 655 044,19
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	13 608 646	5 086 129	5 086 128,62
Kapitálové výdavky	16 951 666	6 426 587	5 102 606,35
Schodok kapitálového rozpočtu	- 3 343 020	- 1 340 458	- 16 477,73
ROZPOČET			
Príjmy	31 196 387	25 100 349	25 100 353,35
Výdavky	34 210 015	24 943 562	23 461 786,89
PREBYTOK ROZPOČTU	- 3 013 628	+ 156 787	+ 1 638 566,46
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	4 759 620	1 551 365	1 529 165,78
Výdavkové finančné operácie	1 745 992	1 672 573	1 672 570,27
Rozdiel vo finančných operáciách	3 013 628	- 121 208	- 143 404,49
2021	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	15 547 940	18 037 024	18 037 035,10
Bežné výdavky	14 617 461	16 466 888	16 341 380,87
Prebytok bežného rozpočtu	+ 930 479	+ 1 570 136	+ 1 695 354,23
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	4 981 499	2 329 104	2 239 104,90
Kapitálové výdavky	11 458 953	5 907 969	5 905 635,29
Schodok kapitálového rozpočtu	- 6 477 454	- 3 578 865	- 3 576 530,39
ROZPOČET			
Príjmy	20 529 439	20 366 128	20 366 140,00
Výdavky	26 076 414	22 374 857	22 247 316,16
SCHODOK ROZPOČTU	- 5 546 975	- 2 008 729	- 1 881 176,16
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	6 835 000	3 750 777	3 748 454,23
Výdavkové finančné operácie	1 288 025	1 106 560	1 106 559,23
Rozdiel vo finančných operáciách	+ 5 546 975	+ 2 644 217	+ 2 641 895,00
2020	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	16 839 810	17 452 505	17 452 508,48
Bežné výdavky	15 542 278	15 293 236	15 182 726,55
Prebytok bežného rozpočtu	1 297 532	2 159 269	2 269 781,93
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	4 929 941	2 457 442	2 457 440,69

Kapitálové výdavky	6 057 473	4 495 087	4 190 126,51
Schodok kapitálového rozpočtu	- 1 127 532	- 2 037 645	- 1 732 685,82
ROZPOČET			
Príjmy	21 769 751	19 909 947	19 909 949,17
Výdavky	21 599 751	19 788 323	19 372 853,06
PREBYTOK ROZPOČTU	+ 170 000	+ 121 624	+ 537 096,11
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	170 500	1 740 660	1 707 985,47
Výdavkové finančné operácie	340 500	1 029 647	1 029 645,65
Rozdiel vo finančných operáciách	- 170 000	711 013	678 339,82
2019	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	14 344 418	16 061 895	16 047 184,81
Bežné výdavky	13 891 139	15 710 712	15 589 320,75
Prebytok bežného rozpočtu	453 279	351 183	457 864,06
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	3 329 892	1 691 968	1 691 967,97
Kapitálové výdavky	5 828 128	4 973 200	4 853 288,30
Schodok kapitálového rozpočtu	- 2 498 236	- 3 281 232	- 3 161 320,33
ROZPOČET			
Príjmy	17 764 310	17 753 863	17 739 915,78
Výdavky	19 719 267	20 683 912	20 442 609,05
SCHODOK ROZPOČTU	- 2 044 957	- 2 930 049	- 2 703 456,27
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	2 392 522	3 707 669	3 582 146,75
Výdavkové finančné operácie	347 565	341 292	341 290,88
Rozdiel vo finančných operáciách	2 044 957	3 366 377	3 240 855,87

(údaje sú uvedené v €)

1.1. PLNENIE ROZPOČTU PRÍJMOV

Vlastné príjmy bežného rozpočtu predstavovali daňové príjmy a nedaňové príjmy u kapitálového rozpočtu išlo najmä o príjmy z predaja majetku. Cudzie príjmy bežného rozpočtu boli tvorené dotáciami na činnosť preneseného výkonu štátnej správy a príjmami od obcí na činnosť spoločnej úradovne; kapitálové príjmy boli tvorené dotáciami, ktoré mesto získalo cez projekty Európskej únie a od iných subjektov verejnej správy.

Mesto v roku 2023 plnilo rozpočet príjmov nasledovne:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	19 181 857	22 612 485	22 611 166,25
Kapitálové príjmy	15 758 526	9 890 005	9 436 994,71

(údaje sú uvedené v €)

v porovnaní s uplynulými rokmi:

2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	17 587 741	20 014 220	20 014 224,73
Kapitálové príjmy	13 608 646	5 086 129	5 086 128,62
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	15 547 940	18 037 024	18 037 035,10
Kapitálové príjmy	4 981 499	2 329 104	2 329 104,90
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	16 839 810	17 452 505	17 452 508,48
Kapitálové príjmy	4 929 941	2 457 442	2 457 440,69

2019	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	14 344 418	16 061 895	16 047 184,81
Kapitálové príjmy	3 329 892	1 691 968	1 691 967,97

(údaje sú uvedené v €)

Z porovnania je zrejmé, že bol dosiahnutý rast bežných príjmov oproti schválenému rozpočtu ako aj oproti uplynulému obdobiu. Bežné príjmy boli naplnené vysoko nad ich schválenú úroveň, čo hodnotím veľmi kladne. Kapitálové príjmy ako po minulé roky nedosiahli rozpočtovanú úroveň, ale ich plnenie je oproti minulým obdobiam lepšie.

Plnenie rozpočtu bežných príjmov

Bežné príjmy zahŕňajú vlastné príjmy (daňové a nedaňové) a cudzie príjmy (granty a transfery); ich plnenie bolo v roku 2023 nasledovné:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	11 909 843	12 294 529	12 294 532,12
Nedaňové príjmy	2 391 785	2 124 136	2 122 818,47
Granty a transfery	4 880 229	8 193 820	8 193 815,66

(údaje sú uvedené v €)

Plnenie bežných príjmov v uplynulých rokoch bolo nasledovné:

2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	10 457 139	11 187 055	11 187 055,06
Nedaňové príjmy	2 189 461	2 921 330	2 921 337,58
Granty a transfery	4 941 141	5 905 835	5 905 832,09
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	9 860 335	10 442 810	10 442 811,33
Nedaňové príjmy	1 782 722	1 822 695	1 822 707,50
Granty a transfery	3 904 883	5 771 519	5 771 516,27
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	10 407 723	10 004 682	10 004 682,96
Nedaňové príjmy	2 497 178	1 698 317	1 698 318,06
Granty a transfery	3 934 909	5 700 027	5 749 507,46
2019	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	9 454 675	9 504 024	9 504 027,83
Nedaňové príjmy	1 695 228	2 009 762	2 010 111,28
Granty a transfery	3 194 515	4 548 109	4 533 045,70

(údaje sú uvedené v €)

Z porovnania je zrejmé, že k zvýšeniu príjmov oproti minulosti došlo u daňových príjmov a u grantov a transferov (v tejto kategórii je to zvýšenie oproti schválenému rozpočtu evidentné). Mesto nenaplnilo schválený rozpočet nedaňových príjmov, ktoré klesli aj oproti minulému roku.

Daňové príjmy

Najväčší podiel na celkovom objeme daňových príjmov má výnos dane poukazovanej územnej samospráve zo štátu, tzv. podielová daň zo štátneho rozpočtu (ŠR).

Jej vývoj od roku 2016 dokumentuje nasledovná tabuľka:

Rok	Schválený rozpočet	Skutočnosť
2016	6 879 219 €	6 969 997 €
2017	6 400 000 €	6 627 557 €
2018	8 285 360 €	8 775 531 €
2019	7 942 000 €	8 046 822 €
2020	8 307 851 €	7 871 216 €
2021	7 791 391€	8 150 393 €
2022	8 385 195€	9 023 177 €
2023	9 424 273€	9 558 511 €

Pri zostavovaní rozpočtu na rok 2023 nebolo možné jednoznačne stanoviť s akou výškou podielovej dane zo ŠR má mesto počítať. Ukázalo sa, že trend vývoja podielovej dane je pozitívny a mesto dosiahlo vyšší výnos podielovej dane zo ŠR ako minulý rok a aj ako si rozpočtovalo na rok 2023.

Pozitívny trend zaznamenávame aj u vlastných daňových príjmov. Z prehľadu je zrejмый nárast výnosu dane z nehnuteľností a to u všetkých daní. Vyšší ako za uplynulé obdobie je aj výnos z poplatku za komunálny odpad. Túto skutočnosť hodnotím veľmi kladne a odporúčam v tomto trende pokračovať.

Vývoj plnenia výnosu z miestnych daní a poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad:

	Daň z pozemkov	Daň zo stavieb	Daň z bytov	Poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad
Skutočnosť 2016	162 899 €	633 644 €	68 619 €	489 646 €
Skutočnosť 2017	165 666 €	625 520 €	71 326 €	516 828 €
Skutočnosť 2018	166 647 €	600 951 €	75 302 €	495 735 €
Skutočnosť 2019	147 385 €	622 098 €	73 654 €	486 422 €
Skutočnosť 2020	243 693 €	1 075 645€	115 189 €	577 619 €
Skutočnosť 2021	254 280 €	1 190 423 €	117 452 €	594 338 €
Skutočnosť 2022	192 511 €	1 130 576 €	114 667 €	576 423 €
Skutočnosť 2023	307 966 €	1 158 876 €	189 275 €	813 943€

V roku 2023 bolo zdanených celkom 33 785 objektov (v roku 2022 to bolo 32 686 objektov, v roku 2021 - 31 262 objektov). Rástol aj počet daňových subjektov - 8 982 (v roku 2022 to bolo 8 853, v roku 2021 - 8 749).

Nedoplatky na dani z nehnuteľností k 31. 12. 2023 predstavujú čiastku 392 636,03 EUR; v počte 327 daňových subjektov, z toho fyzické osoby 293 a právnické osoby 34. Nedoplatky na dani z nehnuteľností sú vyššie oproti roku 2022 - 311 100,36 € (v počte 322 daňových subjektov, z toho fyzické osoby 285 a právnické osoby 37), v roku 2021 - 336 770,16 € (v počte 303 daňových subjektov, z toho fyzické osoby 265 a právnické osoby 38).

Odporúčam, aby mesto efektívnejšie pristupovalo k vymáhaniu sankcií - pokuty za daňové delikty a úrok z omeškania boli vyrubené len vo výške 1 078,52 €, uhradené v celkovej sume 1 140,52 €.

Výber ostatných miestnych daní v roku 2023 v porovnaní s minulými rokmi dokumentuje nasledujúca tabuľka:

	2019	2020	2021	2022	2023
Daň za psa	16 604,63	14 553	13 352	12 791	17 540
Za nevýherné hracie automaty	1 010,00	150	825	250	300

Za predajné automaty	675,00	544	533	638	608
Za ubytovanie	21 424,60	16 474	14 805	17 721	20 640
Za užívanie verejného priestranstva	87 549	89 424	106 016	116 769	226 408

(údaje sú uvedené v €)

U ostatných miestnych daní je zrejmý nárast u viacerých daní, zvýšil sa výnos dane za psa, dane za užívanie verejného priestranstva a dane za ubytovanie.

Pri plnení daňových príjmov za rok 2023 je teda možné konštatovať, že ich stabilným základom, ktorý aj za uplynulé obdobie má stabilne rastúci trend, je podielová daň zo ŠR (rast nie je taký ako po uplynulé roky, ale nezaznamenali sme pokles týchto príjmov). Podielová daň zo ŠR predstavuje významný podiel na celkových bežných príjmoch mesta (aj keď tento podiel klesá) – v roku 2023 to bolo 42,27 % (v roku 2022 - 45,08 % a v roku 2021 - 45,19 %).

Nedaňové príjmy

Zahŕňajú príjmy z podnikania a vlastníctva majetku a príjmy z administratívnych a iných poplatkov; ich plnenie bolo v roku 2023 nasledovné:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	1 062 056	518 598	518 596,60
Administratívne a iné poplatky	1 245 029	1 453 938	1 453 944,77
Úroky	0	4 185	4 185,35
Iné nedaňové príjmy	84 700	147 415	146 091,75

v porovnaní s uplynulými rokmi:

2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	926 656	1 484 963	1 484 964,60
Administratívne a iné poplatky	1 166 405	1 240 045	1 240 048,61
Úroky	100	0	0,00
Iné nedaňové príjmy	96 300	196 322	196 324,37
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	856 756	839 453	839 455
Administratívne a iné poplatky	829 266	772 657	772 664
Úroky	200	0	0
Iné nedaňové príjmy	96 500	210 585	210 588
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	1 604 971	527 909	527 906,59
Administratívne a iné poplatky	748 957	638 379	638 380,15
Úroky	7 000	74	74,96
Iné nedaňové príjmy	136 250	531 955	531 956,36
2019	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	584 581	869 531	869 529,80
Administratívne a iné poplatky	1 003 247	901 588	901 930,59
Úroky	100	6 569	6 569,67
Iné nedaňové príjmy	107 300	232 074	232 082,22
2018	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	811 331	2 656 561	2 656 562,07
Administratívne a iné poplatky	994 218	1 038 797	1 038 804,42
Úroky	500	32	32,71
Iné nedaňové príjmy	81 470	273 814	273 815,85

(údaje sú uvedené v €)

Oproti minulému obdobiu bol zaznamenaný pokles u príjmov z podnikania a vlastníctva majetku, čo nie je pozitívne, nakoľko v ďalšom období sa bude klásť väčšia pozornosť aj zo strany štátu na napĺňanie týchto príjmov zo strany samosprávy. Cieľom je, aby samosprávy efektívne a účinne nakladali so svojim majetkom a dosahovali z hospodárenia s ním príjmy, ktoré by vykryli aspoň čiastočne výdavky spojené s hospodárením s majetkom samosprávy.

Príjmy z podnikania - dividendy z účasti na majetku v iných spoločnostiach, konkrétne z akciovej spoločnosti Veolia Energia Brezno, a. s. mesto získalo vo výške 9 904,45 € (v roku 2022 - 14 541,34 € a v roku 2021 - 22 208,28 €).

Príjmy z prenajatých pozemkov dosiahlo mesto len vo výške 196 057,68 € (v roku 2022 - 1 137 200,11 €, v roku 2021 - 481 514,58 €), z toho najvyššie príjmy boli z prenájmu verejného priestranstva (jarmoky) - 106 490,43 €.

Mesto každoročne získava príjmy z prenajatých budov, priestorov a objektov – v roku 2023 to bolo 208 707,27 (v roku 2022 - 232 799,65 € a v roku 2021 vo výške 234 735,39 €) a príjmy z prenajatých strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia vo výške 96 513 €, ide o príjem z prenájmu tepelných zdrojov Veolia Energia Brezno a. s., pričom 60 000,00 EUR je mesto Brezno podľa platného dodatku ku zmluve povinné investovať späť do technologických zariadení na výrobu tepla.

Granty a transfery

Ide o príjmy získané v rámci sektoru verejnej správy, sú to príjmy účelovo určené na financovanie preneseného výkonu štátnej správy, dotácie z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, z Banskobystrického samosprávneho kraja, účelové dary od fyzických a právnických osôb a iné dotácie. Najväčší objem týchto finančných prostriedkov je určený na financovanie základných škôl (ide o prostriedky zo ŠR na prenesený výkon štátnej správy v školstve).

Schválený rozpočet grantov a transferov bol vysoko prekročený. V roku 2023 boli mestu poskytnuté transfery vo výške 8 193 815,66 €, v porovnaní s rokom 2022 - 5 905 832,09 € a rokom 2021 - 5 771 516,27 €. Rast príjmov z grantov a transferov je evidentný a je to pre mesto skvelá vizitka a ocenenie práce pri získavaní grantov a transferov.

V návrhu záverečného účtu je spracovaný podrobný prehľad o poskytnutých transferoch a grantoch pre mesto – je uvedený poskytovateľ, účel a aj poskytnutá suma. Najväčší objem z poskytnutých transferov predstavujú normatívne a nenormatívne finančné prostriedky určené najmä na financovanie školstva, avšak významný objem predstavujú aj transfery do oblasti sociálnej práce.

Plnenie rozpočtu kapitálových príjmov

Schválený rozpočet vlastných kapitálových príjmov (z predaja kapitálových aktív – pozemkov, budov a bytov) sa v priebehu roka upravoval na základe skutočne získaných výnosov z predaja majetku mesta a rovnako sa upravoval aj rozpočet kapitálových grantov a transferov:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjem z predaja majetku	1 500 000	1 485 467	1 485 467,50
Tuzemské kapitálové granty a transfery	14 258 526	8 404 538	7 951 527,21

(údaje sú uvedené v €)

Schválený príjem z predaj majetku bol naplnený. Schválený rozpočet na rok 2023 sa nepodarilo naplniť pri cudzích príjmoch (granty a transfery). Plnenie je len na úrovni cca 50%.

V návrhu záverečného účtu je spracovaný podrobný prehľad o poskytnutých kapitálových transferoch a grantoch pre mesto – je uvedený poskytovateľ, účel a aj poskytnutá suma.

1.2. ČERPANIE ROZPOČTU VÝDAVKOV

Čerpanie výdavkov je priamo závislé na plnení príjmov (bežné výdavky) a na disponibilných kapitálových zdrojoch (kapitálové výdavky). Čerpanie bežných výdavkov bolo prekročené oproti schválenému rozpočtu, naopak čerpanie kapitálových výdavkov rozpočtovanú úroveň, z dôvodu nedostatku zdrojov, nedosiahlo.

V roku 2023 boli výdavky čerpané nasledovne:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	19 181 857	21 942 074	21 490 126,35
Kapitálové výdavky	23 957 487	20 601 292	15 302 247,78

(údaje sú uvedené v €)

v porovnaní s uplynulým obdobím:

2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	17 258 349	18 516 975	18 359 180,54
Kapitálové výdavky	16 951 666	6 426 587	5 102 606,35
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	14 617 461	16 466 888	16 341 680,87
Kapitálové výdavky	11 458 953	5 907 969	5 905 635,29
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	15 542 278	15 293 236	15 182 726,55
Kapitálové výdavky	6 057 473	4 495 087	4 190 126,51
2019	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	13 891 139	15 710 712	15 589 320,75
Kapitálové výdavky	5 828 128	4 973 200	4 853 288,30

(údaje sú uvedené v €)

Rastúci je trend čerpania bežných výdavkov, ktorý sa za uplynulé obdobie nezastavil, naopak výrazne rastie (cca o 3 ml. €) a určite rásť bude najmä z dôvodu legislatívnych zásahov – noviel zákonov, ktoré majú vplyv na výdavkovú časť rozpočtu.

Čerpanie rozpočtu bežných výdavkov

Vývoj čerpania rozpočtu bežných výdavkov:

Rok	Rozpočet po zmenách	Skutočnosť
2016	10 796 933 €	10 785 942 €
2017	11 851 286 €	12 028 711 €
2018	14 165 434 €	14 070 411 €
2019	15 710 712 €	15 589 320 €
2020	15 293 236 €	15 182 726 €

2021	16 466 888 €	16 341 681 €
2022	18 516 975 €	18 359 181 €
2023	21 942 074 €	21 490 126 €

Bežné výdavky boli v roku 2023 podľa ekonomickej rozpočtovej klasifikácie čerpané nasledovne:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	7 495 212	8 324 115	8 311 438,66	99,85
Poistné a príspevky do poisťovní	2 956 533	3 131 200	3 128 321,02	99,91
Tovary a služby	4 279 441	5 443 822	5 019 654,94	92,21
Bežné transfery	4 349 537	4 869 178	4 856 955,50	99,75
Splácanie úrokov	101 134	173 759	173 756,23	100,00

(údaje sú uvedené v €)

v porovnaní s minulým obdobím:

2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	7 065 847	7 418 467	7 385 402,08	99,55
Poistné a príspevky do poisťovní	2 749 237	2 797 329	2 791 720,85	99,80
Tovary a služby	3 864 825	4 293 242	4 180 656,44	97,38
Bežné transfery	3 479 528	3 941 461	3 934 928,29	99,83
Splácanie úrokov	98 912	66 476	66 472,88	100,00
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	5 924 019	6 653 562	6 646 655,75	99,90
Poistné a príspevky do poisťovní	2 342 764	2 529 998	2 525 149,80	99,81
Tovary a služby	3 322 868	3 887 725	3 780 583,09	95,39
Bežné transfery	2 952 090	3 329 238	3 322 928,38	99,81
Splácanie úrokov	75 720	66 365	66 363,85	100,00
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	6 368 409	6 320 009	6 302 832,55	99,73
Poistné a príspevky do poisťovní	2 395 049	2 306 708	2 306 643,94	99,99
Tovary a služby	4 011 863	3 743 680	3 650 418,69	97,51
Bežné transfery	2 686 411	2 852 493	2 852 487,07	100,00
Splácanie úrokov	80 546	70 346	70 344,30	100,00
2019	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	5 521 784	5 803 057	5 769 795,56	99,43
Poistné a príspevky do poisťovní	2 206 062	2 216 294	2 216 226,79	99,99
Tovary a služby	3 618 230	4 311 746	4 228 626,95	98,07
Bežné transfery	2 448 733	3 301 591	3 296 649,27	99,85
Splácanie úrokov	96 330	78 024	78 022,18	100,00

(údaje sú uvedené v €)

Čerpanie bežných výdavkov je v návrhu záverečného účtu podrobne komentované aj podľa jednotlivých funkcií, ktoré samospráva mesta zabezpečuje (funkčná klasifikácia). V komentári je uvedené aké výdavky boli realizované v rámci školstva, sociálnej starostlivosti, kultúry, športu ale aj v rámci rozvoja obce a v rámci plnenia samosprávnych funkcií, ktoré mesto zabezpečuje prostredníctvom úradu a svojich organizácií.

Čerpanie rozpočtu kapitálových výdavkov

V návrhu záverečného účtu je kvalitne spracovaný podrobný prehľad čerpania kapitálových výdavkov podľa ekonomickej klasifikácie, podľa funkčnej klasifikácie a podľa jednotlivých rozvojových programov.

V roku 2023 bol schválený rozpočet kapitálových výdavkov vo výške 23 957 487 €, tento rozpočet bol v rámci procesu schvaľovania zmien rozpočtu upravený na sumu 20 601 292 €. Skutočnosť čerpania kapitálových výdavkov bola 15 302 247,78 €. Nízke čerpanie kapitálových výdavkov – plánovaných investičných rozvojových programov sa za minulé roky opakuje, odporúčam zmeniť prístup k rozpočtovaniu kapitálových výdavkov aj s ohľadom na povinnosť zostavovania programového kapitálového rozpočtu.

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Nákup pozemkov a nehmotných aktív	163 875	230 429	230 429,66
Nákup budov, objektov alebo ich častí	0	38 325	38 324,30
Nákup strojov, prístrojov a zariadení	903 094	1 178 425	1 178 422,83
Nákup dopr. prostriedkov	4 154	149 598	149 598,40
Projektová dokumentácia	1 283 602	315 331	315 329,47
Realizácia stavieb	21 465 400	17 235 709	12 036 667,84
Rekonštrukcie a modernizácia strojov a zariadení	27 730	23 020	23 019,88
Ostatné kapitálové výdavky	0	1 214 246	1 214 246,04
Kapitálové transfery	109 632	206 712	106 711,90
Kapitálové transfery - NO	0	9 497	9 497,46

(údaje sú uvedené v €)

V návrhu záverečného účtu je podrobne spracovaný komentár k jednotlivým investičným rozvojovým programom, rozpočet a počet rozvojových programov sa upravil v rámci procesu schvaľovania zmien rozpočtu mestským zastupiteľstvom alebo v zmysle uznesenia č. 168/2016 z 15.11.2016 primátorom mesta.

Aj pre nasledujúce obdobie platí moje odporúčanie venovať zvýšenú pozornosť finančnému riadeniu investícií a v rámci nej sa sústrediť na dokončovanie rozvojových programov. Výška vlastných zdrojov je minimálna, nezmenil sa ani trend vo vývoji bežného rozpočtu a preto je treba nastaviť finančné riadenie zdrojov k zadávaniu projektov a k rozpracovanosti rozvojových programov. Čerpanie kapitálových výdavkov, t. j. realizácia plánovaných investičných rozvojových programov je závislé od zdrojov, ktorými sú v súčasnosti len kapitálové dotácie z rozpočtu EÚ a ŠR. Na spolufinancovanie plánovaných investičných rozvojových programov treba vlastné zdroje vytvoriť, pretože prebytok bežného rozpočtu v priebehu rozpočtového roka sa musí prednostne použiť na splátky návratných zdrojov financovania. Vlastné zdroje mesta – prebytok bežného rozpočtu, vlastné kapitálové príjmy a rezervný fond, nezabezpečia realizáciu plánovaných a rozpracovaných rozvojových programov. Aj z tohto dôvodu v roku 2023 mesto muselo pristúpiť k prijatiu a čerpaniu úveru vo výške 3 500 tis. €. Rezervný fond bol v roku 2023 nebol čerpaný.

1.3. FINANČNÉ OPERÁCIE

Súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody z peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí.

Príjmové finančné operácie v roku 2023:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z ostatných finančných operácií	0	1 562 655	1 553 891,70
Tuzemské úvery, pôžičky	10 122 773	10 979 708	6 032 362,76

(údaje sú uvedené v €)

Cez príjmové finančné operácie sa zapojili do rozpočtu nevyčerpané účelovo určené prostriedky vo výške 1 533 043,77 €, finančné prostriedky čerpané z fondu prevádzky, opráv a údržby bytov vo výške 7 017,65 € a kurzové rozdiely vo výške 4,83 €.

Cez príjmové finančné operácie sa zapojili do rozpočtu

- prostriedky krátkodobého úveru, ktorý ešte v roku 2020 zastupiteľstvo schválilo uznesením č. 218/2020 zo dňa 15. 12. 2020 s prolongáciou na päť rokov vo výške 900 000 €; tento úver bol zapojený vo výške jeho čerpania - 854 695,03 €;
- prostriedky investičného úveru, ktorý v roku 2023 zastupiteľstvo schválilo uznesením č. 164/2023 zo dňa 23. 08. 2023 vo výške 3 500 000 €; tento úver bol zapojený aj čerpaný v plnej výške,
- prostriedky úveru zo ŠFRB, ktorý v roku 2021 zastupiteľstvo schválilo vo výške 3 859 620 € a v roku 2023 navýšilo o 2 292 430 € uznesením č. 90/2023 zo dňa 18. 04. 2023; tento úver bol zapojený a vyčerpaný vo výške 1 406 021,51 €.

Výdavkové finančné operácie v roku 2023:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Splácanie domácej istiny	1 923 812	1 694 924	1 694 922,79
Iné finančné operácie	0	288 177	288 176,64

(údaje sú uvedené v €)

Cez výdavkové finančné operácie sa uhradili splátky istiny návratných zdrojov financovania:

- z úveru na Dostavbu a stavebné úpravy zimného štadióna (z r. 2005) 159 255,98 €
- z úveru na Dostavbu a stavebné úpravy zimného štadióna (z r. 2009) 100 420,80 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu 23 b.j. Mazorník 12 894,99 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu bytov Nálepková 17 197,98 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu 24 b.j. ŠLN 21 208,86 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu Dom seniorov a denný stacionár 27 429,42 €
- z prevzatého úveru HOTEL ĎUMBIER s.r.o. 6 343,68 €
- z investičného úveru (2021) 400 000,00 €
- z úveru EF – ZEÚ MŠ B. Nemcovej 705,00 €
- z úveru EF – ZEÚ MŠ Hradby 2 148,00 €
- z úveru EF – Kompostáreň 624,00 €

Cez výdavkové finančné operácie mesto uhradilo aj splátky krátkodobého úveru, ktorý bol čerpaný vo výške 854 695,03 € a v tejto sume bol aj do konca roka 2023 splatený. V rámci iných finančných operácií bola vykázaná splátka istiny a úroku z úveru zo ŠFRB – v roku 2021 bol schválený úver od ŠFRB na výstavbu nájomného bytového domu. V roku 2023 už mesto čerpalo úver ŠFRB – na stavbu bytov, preto boli preúčtované splátky z iných finančných operácií na splátky úveru, avšak úver na technické vybavenie bytov ešte čerpaný nebol, mesto teda naďalej spláca túto časť úveru na iné finančné operácie a účtuje ako pohľadávku voči ŠFRB. V roku 2023 mesto splatilo istinu a úrok plynúce z tejto časti úveru vo výške 13 176,64 EUR.

V rámci iných finančných operácií boli vykázané peňažné vklady do základného imania:

- uznesením č. 37/2023 zo dňa 23. 02. 2023 bola založená obchodná spoločnosť Mestský hotel Ďumbier, s.r.o., peňažný vklad do základného imania spoločnosti bol schválený vo výške 200 000,00 € a uznesením č. 220/2023 bol vklad do základného imania zvýšený o 70 000,00 €;
- uznesením č. 60/2023 zo dňa 05. 04. 2023 bola založená obchodná spoločnosť BREZNO ENERGIA, s.r.o., peňažný vklad do základného imania spoločnosti bol schválený vo výške 5 000,00 €.

1.4. VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA

Výsledok rozpočtového hospodárenia sa zisťuje po zúčtovaní celkových príjmov a výdavkov ako výsledok ich súhrnnej bilancie. Výsledok rozpočtového hospodárenia môže byť prebytok alebo schodok jej rozpočtu; podľa § 2 písm. b) a c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy; prebytkom rozpočtu je kladný rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu, schodkom rozpočtu je záporný rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu. Pod príjmami a výdavkami rozpočtu sa chápu bežné príjmy a bežné výdavky (bežný rozpočet) a kapitálové príjmy a kapitálové výdavky (kapitálový rozpočet); súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu nie sú finančné operácie.

Hospodárenie mesta v roku 2023 dokumentuje nasledovná tabuľka:

	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	19 181 857	22 612 485	22 611 166,25
Bežné výdavky	19 181 857	21 942 074	21 490 126,35
Prebytok bežného rozpočtu	0	670 411	1 121 039,90
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	15 758 526	9 890 005	9 436 994,71
Kapitálové výdavky	23 957 487	20 601 292	15 302 247,78
Schodok kapitálového rozpočtu	-8 198 961	-10 711 287	-5 865 253,07
ROZPOČET			
Príjmy	34 940 383	32 502 490	32 048 160,96
Výdavky	43 139 344	42 543 366	36 792 374,13
SCHODOK ROZPOČTU	- 8 198 961	-10 040 876	- 4 744 213,17
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	10 122 773	12 542 363	7 586 254,46
Výdavkové finančné operácie	1 923 812	1 983 101	1 983 099,43
Rozdiel vo finančných operáciách	8 9198 961	10 559 262	5 603 155,03

(údaje sú uvedené v €)

Mesto v roku 2023 hospodáril s prebytkom bežného rozpočtu a schodkom kapitálového rozpočtu. Celkovo hospodárenie mesta skončilo v roku 2023 so schodkom rozpočtu vo výške - 4 744 213,17 €; takto vykázaný schodok rozpočtu je zistený v súlade s § 2 písm. c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Podľa § 10 ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sú súčasťou rozpočtu mesta aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Rozdiel medzi príjmovými a výdavkovými finančnými operáciami mesta Brezno za rok 2023 je zostatok finančných prostriedkov vo výške 5 603 155,03 €.

Rozdiel medzi schodkom rozpočtu a zostatkom finančných operácií je zostatok finančných prostriedkov vo výške 858 941,86 €.

Podľa § 16 ods. 6 a 7 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, ak možno použiť v rozpočtovom roku v súlade s osobitným predpisom nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu Európskej únie alebo na základe osobitného predpisu, tieto nevyčerpané prostriedky sa na účely tvorby peňažných fondov pri usporiadaní prebytku rozpočtu z tohto prebytku vylučujú.

Mesto k 31.12.2023 vykazuje nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo ŠR, z rozpočtu EÚ alebo na základe osobitného predpisu, ktoré možno použiť v nasledujúcom rozpočtovom roku, vo výške 614 124,11 €.

Na účely tvorby peňažných fondov sa z prebytku rozpočtu tieto nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo ŠR, z rozpočtu EÚ alebo na základe osobitného predpisu, vylučujú (keďže nebol dosiahnutý prebytok rozpočtu, nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo ŠR, z rozpočtu EÚ alebo na základe osobitného predpisu, ktoré sa použijú na stanovený účel v roku 2024 sa vylúčia zo zostatku finančných operácií).

Zostatok finančných prostriedkov pre tvorbu peňažných fondov je vo výške 244 817,75 € a mesto navrhuje v súlade s platnou právnou úpravou tento zostatok finančných prostriedkov odvieť do rezervného fondu.

Na základe údajov o rozpočtovom hospodárení mesta a aj s ohľadom na dopady legislatívnych zmien a zmien makroekonomických ukazovateľov, ktoré sa dotknú aj hospodárenia samospráv si dovoľujem zhrnúť podstatné fakty a navrhnúť niekoľko odporúčaní:

- a) z dôvodu legislatívnych zmien je potrebné pripraviť sa na nižší rast daňových príjmov, konkrétne podielovej dane zo ŠR, a na vyšší rast bežných výdavkov mesta;
- b) mesto by malo rozpočtovou zodpovednosťou vytvoriť prebytok bežného rozpočtu ako v roku 2023, nakoľko ide o jediný zdroj financovania splátok návratných zdrojov financovania;
- c) z dôvodu nedostatku zdrojov, mesto by malo okrem rozpočtovej zodpovednosti vykonať aj analýzu štruktúry bežných výdavkov a hľadať možné rezervy v znížení čerpania jednotlivých položiek bežných výdavkov;
- d) okrem prebytku bežného rozpočtu k vlastným zdrojom financovania rozvoja mesta patria kapitálové príjmy a rezervný fond, mesto má v rezervnom fonde minimálne zdroje a možnosti pri kapitálových príjmoch sú na hrane prebytočnosti a neupotrebitelnosti majetku mesta;
- e) mesto je úspešné v získavaní cudzích zdrojov (zo ŠR, z rozpočtu EÚ a na základe medzinárodných zmlúv), ale potrebuje vlastné zdroje na spolufinancovanie úspešných projektov a v ich napĺňaní sa mu nedarí, resp. vlastné zdroje musí používať na financovanie splátok návratných zdrojov financovania;
- f) mesto musí začať riešiť finančnú disproporciu medzi parametrami kapitálového rozpočtu a medzi rozsahom a počtom rozvojových programov, ktoré má mesto rozpočtované vo svojom programovom rozpočte; príčinou finančného poddimenzovania kapitálového rozpočtu je dlhodobý pokles vlastných zdrojov financovania, vysoká rozpracovanosť investícií, zdĺhavé administratívne postupy v rámci schvaľovania nenávratných finančných príspevkov, zdĺhavé procesy verejného obstarávania, administratívnej finančnej kontroly a finančnej kontroly na mieste apod.

2. BILANCIA AKTÍV A PASÍV

Z bilancie aktív a pasív je zrejmý vyšší podiel neobežného majetku oproti obežnému majetku v aktívach mesta. Oproti minulému roku mesto zaznamenalo nárast majetku, čo je veľmi priaznivý ukazovateľ; tento nárast bol zaznamenaný u neobežného majetku, menovite dlhodobého hmotného majetku a tiež u obežného majetku.

V návrhu záverečného účtu sú aktíva a pasíva podrobne okomentované. Mesto veľmi podrobne zdôvodnilo pohyb aktív podľa jednotlivých druhov majetku a to tak pri prírastkoch ako aj pri úbytkoch majetku.

Mesto za rok 2023 zaznamenalo zvýšenie stavu celkových pohľadávok a je preto dôležité, aby sa vymáhaniu pohľadávok zo strany mesta venovala maximálna pozornosť.

Prehľad vývoja pohľadávok za roky 2016 – 2023:

Rok	Pohľadávky celkom
2016	1 167 591
2017	1 202 759
2018	1 489 261
2019	1 364 462
2020	1 509 302
2021	1 418 092
2022	1 484 557
2023	1 747 877

(údaje sú uvedené v €)

Nepriaznivý je vývoj pohľadávok tak v lehote splatnosti ako aj po lehote splatnosti.

Vývoj pohľadávok podľa lehoty splatnosti:

Rok	Pohľadávky v lehote splatnosti	Pohľadávky po lehote splatnosti
2016	172 730	861 994
2017	167 318	1 035 441
2018	164 619	1 324 642
2019	205 978	1 158 484
2020	185 532	1 323 770
2021	34 439	1 383 653
2022	265 507	1 219 050
2022	270 091	1 477 786

(údaje sú uvedené v €)

Daňové pohľadávky

Vývoj daňových pohľadávok – nedoplatkov za uplynulé roky:

	2019	2020	2021	2022	2023
Daň z nehnuteľností	329 530	465 538	336 770	311 101	392 636
Daň za psa	4 943	3 907	3 764	4 035	3 902
Daň za verejné priestranstvo	5 402	6 677	3 846	2 082	5 579
Daň za nevýherné hracie automaty	0	667	0	0	0
Daň za predajné automaty	0	0	0	0	45

Daň za ubytovanie	593	107	87	1 665	938
Poplatok za KO	422 063	450 832	462 189	482 564	531 170
Celkom	762 531	927 728	806 656	801 447	934 270

(údaje sú uvedené v €)

Kým v roku 2022 sa vývoj daňových pohľadávok podarilo zastabilizovať, v roku 2023 daňové pohľadávky opäť narástli.

V návrhu záverečného účtu sa uvádza, že s daňovými pohľadávkami sa pracuje, v roku 2023 bolo z celkového počtu 400 daňových exekučných konaní, ukončených 164 daňových exekučných konaní. K 31.12.2023 zostalo aktívnych 236 neukončených daňových exekučných konaní. V roku 2023 sa vymohlo v daňových exekučných konaniach spolu 37 435,99 EUR. K 31.12.2023 bolo evidovaných 59 záložných práv k nehnuteľnostiam daňových dlžníkov. Z celkového počtu 103 záložných práv k nehnuteľnostiam daňových dlžníkov bolo 44 záložných práv po uhradení nedoplatkov zrušených. Mesto uplatňuje nový inštitút vymáhania daňových nedoplatkov, a to daňové exekúcie zadržaním vodičského preukazu podľa § 148a zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní v znení neskorších predpisov (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nedaňové pohľadávky

Vývoj nedaňových pohľadávok tiež nie je pozitívny, nárast je vysoký - k 31.12.2023 boli nedaňové pohľadávky vo výške 813 607,02 € (k 31.12.2022 - 683 110,06 €, k 31.12.2021 - 612 435,76 €, k 31.12.2020 to bolo 581 571,62 a k 31.12.2019 to bolo 234 511,69).

V návrhu záverečného účtu je uvedená podrobná štruktúra nedaňových pohľadávok, príčiny a dôvody ich vzniku ako aj spôsob ako sa s nimi nakladá. Mesto tiež navrhuje vysporiadať nevyhnutelné pohľadávky za nájom bytov, nebytových priestorov, pozemkov v priebehu roku 2024.

Mesto eviduje záväzky k 31.12.2023 v celkovej hodnote 10 550 192 € (k 31.12.2022 - 8 592 328 €, k 31.12.2021 - 7 336 467 €, k 31.12.2020 - 6 717 116 €). V návrhu záverečného účtu je podrobne uvedená štruktúra záväzkov mesta. Záväzky voči dodávateľom mesto eviduje všetky do lehoty splatnosti, z toho investičné vo výške 415 336,00 € a neinvestičné (bežné) vo výške 106 443,92 €. Mesto neeviduje záväzky po lehote splatnosti.

3. PREHEAD O STAVE A VÝVOJI DLHU

Podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania sú upravené v ustanovení §17 ods.6 zákona č. 583/2004 Z. z. Podľa citovaného ustanovenia obec môže na plnenie svojich úloh prijať návratné zdroje financovania, len ak

- a) celková suma dlhu obce neprekročí 60% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a
- a) suma ročných splátok návratných zdrojov financovania vrátane úhrady výnosov neprekročí 25% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka, znížených o prostriedky poskytnuté v príslušnom rozpočtovom roku mestu z rozpočtu iného subjektu verejnej správy, prostriedky poskytnuté z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia alebo prostriedky získané na základe osobitného predpisu.

pričom platí, že obe podmienky musia byť splnené súčasne.

Prehľad o návratných zdrojov financovania mesta so stavom k 31.12.2023:

Číslo zmluvy	Dátum podpisu	Splatnosť	Schválená výška (EUR)	Účel	Zostatok k 31.12.2023
11/101/06	15.10.2009	01.06.2025		Reštrukturalizácia úveru	161 483,48
11/101/05	08.09.2005	25.07.2030	3 632 742,48	Zimný štadión	336 511,16
11/018/06	30.04.2009	25.07.2030	192 524,73	Hotel Ďumbier	41 405,68
11/023/09	15.10.2009	14.10.2029	2 100 000,00	Zimný štadión Prestavba a nadstavba ZŠ P2 Rekonštrukcia námestia III. etapa	659 626,80
600/416/2018	14.11.2018	2049	870 500,00	Dom seniorov a denný stacionár	739 381,42
603/1127/2002	21.04.2002	15.07.2032	337 183,83	nájomný dom - 23 b.j. MPČĽ	149 490,84
603/646/2007	07.06.2007	15.09.2037	515 833,50	nájomný dom - 39 b.j. Nálepková	258 084,33
600/39/2018	08.06.2018	15.08.2048	655 200,00	nájomný dom - 24 b.j. ŠLN	552 878,43
600/40/2018	08.06.2018	15.08.2038	34 550,00	TV - 24 b.j. ŠLN	26 014,70
600/231/2021	06.07.2023	06.07.2063	5 838 160,00	nájomný dom - 96 b.j. Mazorník	5 703 924,96
600/232/2021	06.07.2023	06.07.2043	313 890,00	TV -96 b.j. Mazorník	300 713,60
4626 08U03	04.04.2023	04.04.2043	24 857,40	EF - Kompostáreň	24 233,40
4618 08U02	18.07.2023	18.07.2043	56 377,30	EF - ZEÚ MŠ B. Němcovej	55 672,30
4619 08U02	18.07.2023	18.07.2043	171 645,35	EF - ZEÚ MŠ Hradby	169 497,35
4638 08U02	18.07.2023	18.07.2043	220 083,92	EF - ZEÚ MŠ MPČĽ 35	220 083,92
4636 08U02	29.11.2023	29.11.2043	112 534,32	EF - Vnútroblok 9. mája vstup	112 534,32
4660 08U02	29.11.2023	29.11.2043	147 999,61	EF - Vnútroblok MPČĽ	147 999,61
			220 273,82	EF - Vnútroblok ŠLN II	220 273,82
132/CC/21	03.03.2021	31.12.2025	2 000 000,00	Investičný úver	1 200 000,00
954/CC/23	25.09.2023	31.07.2043	3 500 000,00	Investičný úver - SLSP	3 500 000,00
SPOLU					14 179 810,12

V roku 2023 mestské zastupiteľstvo schvaľovalo prijatie úverov z Environmentálneho fondu a zvýšenie úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania na výstavbu bytového domu s 96 nájomnými bytmi bežného štandardu na ul. MPČĽ a technickej vybavenosti podmieňujúcej užívanie nájomných bytov zo sumy 3 663 470,00 € na sumu 5 838 160,00 € + 313 890,00 €. Z dôvodu nedostatku vlastných zdrojov na realizáciu rozvojových programov mestské zastupiteľstvo v roku 2023 schválilo aj prijatie bankového úveru vo výške 3 500 000 €.

Podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania v každom prípade preverovala hlavná kontrolórka mesta a konštatovala ich splnenie.

Stav a vývoj dlhu a podmienok na prijatie návratných zdrojov financovania za posledné obdobie:

Rok	Celková suma dlhu v €	Suma ročných splátok vrátane výnosov	Skutočné bežné príjmy predchádzajúceho roka/ Skutočné bežné príjmy predchádzajúceho roka bez transferov	§17 ods.6 písm. a) (v %)	§17 ods.6 písm. b) (v %)
2011	5 247 597	492 846	9 909 181	45,60	4,58
2012	5 423 354	506 591	9 736 473	48,46	4,80
2013	4 998 369	581 249	10 057 835	42,93	5,39
2014	3 917 108	567 052	10 445 004	37,50	5,06
2015	3 327 191	837 160	11 689 841	28,46	7,16
2016	3 068 022	525 004	12 557 745/ 8 961 521	24,43	5,86
2017	2 799 867	496 485	13 316 387/ 9 706 313	21,03	5,12
2018	3 223 302	395 129	14 164 622/ 10 534 730	22,71	3,75
2019	3 115 374	411 588	16 526 080/ 11 918 430	18,85	3,45
2020	2 431 365	1 098 701	16 047 185/ 11 514 139	15,15	9,54
2021	3 768 275	1 169 858	17 452 508/ 11 288 001	21,59	10,36
2022	3 104 206	1 624 579	18 037 035/ 12 212 049	17,21	13,30
2023	5 499 027	1 879 193	20 014 225/ 14 006 593	27,48	13,42

V roku 2023 sa objemovo aj percentuálne zvýšil dlh mesta a zvýšili sa mierne aj splátky istín návratných zdrojov financovania, vrátane úrokov (v splátkach ešte nie sú zahrnuté splátky bankového úveru). Dlhová služba na 1 obyvateľa sa v roku 2023 zvýšila na 278 € (v roku 2022 to bolo 155 €).

4. ÚDAJE O HOSPODÁRENÍ PRÍSPEVKOVEJ ORGANIZÁCIE

Mesto má zriadenú jednu príspevkovú organizáciu – Technické služby Brezno. Záverečný účet obsahuje strohé údaje o hospodárení tejto príspevkovej organizácie. Vzhľadom k výške príspevku a k činnostiam, ktoré táto organizácia pre mesto zabezpečuje odporúčam, aby sa do budúcnosti v tejto časti venovala hospodáreniu príspevkovej organizácii väčšia pozornosť.

Mesto svojej príspevkovej organizácii poskytlo príspevok na prevádzku a príspevok na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku:

2023	Bežný príspevok		Kapitálový príspevok	
	rozpočet	čerpanie	rozpočet	čerpanie
Technické služby	3 366 323,40	3366 323,40	82 539,28	82 539,28

(údaje sú uvedené v €)

v porovnaní s rokmi 2022 až 2020:

2022	Bežný príspevok		Kapitálový príspevok	
	rozpočet	čerpanie	rozpočet	čerpanie
Technické služby	2 849 005,36	2 849 005,36	870 820,63	870 820,63

2021	Bežný príspevok		Kapitálový príspevok	
	rozpočet	čerpanie	rozpočet	čerpanie
Technické služby	2 560 994,29	2 560 994,29	560 160,35	560 160,35
2020	Bežný príspevok		Kapitálový príspevok	
	rozpočet	čerpanie	rozpočet	čerpanie
Technické služby	2 204 437,59	2 204 437,59	428 403,89	428 403,89

(údaje sú uvedené v €)

V roku 2023 mesto poskytlo Technickým službám vyšší príspevok na prevádzku a nižší príspevok na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku ako v minulých rokoch. Z hľadiska rozpočtu mesta ide o nemalé zdroje na zabezpečenie všetkých činností, ktoré uvedená príspevková organizácia vykonáva. Opätovne upozorňujem, že údaje o hospodárení príspevkovej organizácie v návrhu záverečného účtu nepovažujem za dostatočné. Odporúčam uvádzať čerpanie príspevku na prevádzku v členení podľa funkčnej klasifikácie, aby návrh záverečného účtu obsahoval údaje o tom, aké samosprávne činnosti a verejnoprospešné služby a za akú hodnotu príspevková organizácia poskytuje mestu (verejné osvetlenie, komunálny odpad, údržba miestnych komunikácií, šport, kultúra apod.).

Hospodárenie príspevkovej organizácie za hlavnú činnosť v roku 2023 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:

	Technické služby - 2019	Technické služby - 2020	Technické služby - 2021	Technické služby - 2022	Technické služby - 2023
Náklady	4 411 478	3 820 843,83	4 233 832,25	4 941 514,62	5 557 477,04
Výnosy, v tom :	4 458 501	3 863 286,55	4 222 539,77	4 814 389,67	5 559 326,27
Výsledok hospodárenia (po zdanení)	46 995	42 442,72	- 11 292,48	- 127 124,95	1 849,23

(údaje sú uvedené v €)

Hospodárenie príspevkovej organizácie za podnikateľskú činnosť v roku 2023 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:

	Technické služby - 2019	Technické služby - 2020	Technické služby - 2021	Technické služby - 2022	Technické služby - 2023
Náklady	498 692,03	431 883,70	621 153,39	708 291,09	560 811,33
Výnosy	499 193,46	436 195,05	634 822,72	685 227,65	585 695,45
Výsledok hospodárenia (po zdanení)	382,29	3 738,74	13 457,92	- 23 063,44	24 601,84

(údaje sú uvedené v €)

5. PREHĽAD O POSKYTNUTÝCH DOTÁCIÁCH

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy návrh záverečného účtu obsahuje aj podrobný prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 cit. zákona v členení podľa jednotlivých príjemcov. Mesto poskytlo dotácie v súlade s cit. zákonom a s VZN o poskytovaní dotácií a členských príspevkov fyzickým a právnickým osobám – podnikateľom na podporu všeobecne prospešných služieb, na všeobecne prospešný a verejnoprospešný účel.

6. ÚDAJE O PODNIKATELSKEJ ČINNOSTI

Návrh záverečného účtu mesta Brezna neobsahuje údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti, pretože mesto v roku 2023 nevykonávalo podnikateľskú činnosť.

7. HODNOTENIE PROGRAMOV ROZPOČTU

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet na rok 2023 zostavený ako programový rozpočet; výdavky rozpočtu mesta boli alokované do príslušných programov, ktoré sa vnútorne členili na podprogramy, prvky a projekty. Každý program, ktorý predstavuje súhrn aktivít (prác, činností a dodávok) má definovaný svoj zámer a cieľ, pričom zámer vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok dlhodobého plnenia príslušných cieľov a cieľ sa monitoruje a hodnotí merateľným ukazovateľom. Hodnotenie programov v návrhu záverečného účtu je na úrovni slovného uvedenia plnenia či neplnenia jednotlivých programov mesta, vrátane jeho prvkov a projektov.

ZÁVER

Návrh záverečného účtu mesta Brezna za rok 2023 je spracovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami § 16 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a obsahuje všetky predpísané náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Návrh záverečného účtu mesta Brezna za rok 2023 bol zverejnený v súlade s § 9 ods. 2 zákona o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Riadna účtovná závierka k 31.12.2023 bola overená audítorm v súlade so všeobecne-záväznými právnymi predpismi.

ING. INGRID KONEČNÁ VEVERKOVÁ
Hlavná kontrolórka mesta Brezna